

DIRECTOR:
Dr. AUGUSTIN POPA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ — JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE:

Un șir garmond: 6 Lei. La
publicări repetate după
invoială

Unitatea

REDACTOR:
Prof. DUMITRU NEDA

ABONAMENTUL

Pe un an 200 Lei
Pe 6 luni 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei

Foale bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Porunca bunului simț

(+) Românește, și fără multă ocolire, această poruncă ar suna cam așa: Să nu vorbești de funiu altuia mai ales tu, cel cu spânzuratul în casă. Cu alte cuvinte să nu tot bâiguiești de prăpăstii, miasme pestilențiale și uriciunea pustiirii în vecini, câtă vreme la tine nu-i totul neted, mirezmuitoare și gălgăitor de sănătate și viață.

De-o vreme încoace nouă, celor uniți în credință cu Roma, ne-a fost dat să auzim ba de la un inginer, ba de la un militar, ba de la un „telegrafist“, ba mai știu eu de la cine, fel de fel de ocări: că am „apostaziat“ dela dogma naționalismului integral, îmbrățișând o lege cosmopolită, ucizătoare a conștiinței de neam; că ne dăm în petece cu dușmanii aspirațiilor noastre etnice; că ne-am înglodat într-o așa zisă biserică din care lipsește viața harică adâncă, intensă și rodnică, părăsind pravoslavia singură mântuitoare de neam; sfântă și sfințitoare. Și altele la fel, cu încheierea stereotipă (care, chiar și dacă nu se spune așa, dar așa lasă să se înțeleagă): De nu ne vom arunca de voie în brațele Maicii Neamului (citește: Biserica Ortodoxă), apoi să fim aduși de păr. Ca să nu pierim pentru românism prin catolicism și să nu ne înghită genunile fărădelegilor ce colcăie în sânul acestei biserici.

Ei bine! Răspundem răspicat tuturor: Bine ne este nouă a fi aici unde suntem. Și nu-i putere care să ne mai târâie în apele pravoslaviei, față de care, pe lângă toată vorbăria cu o slavă imaginară, nu ne poate îndemna nimic, dar absolut nimic, să ne mai îndreptăm. În veci ireparabilele dezastru naționale ce ne-a pricinuit ortodoxia, orăpmășia neîmpăcată ce am întâmpinat-o și o întâmpinăm și acum la „frații de credință“ întru Kerularie, și stările de plâns din sânul chiar și al bisericii fraților de limbă și de sânge, ne opresc până a ne și gândi, fie și numai ipotetic, la așa ceva.

Să ne lămurim. Scurt și fără patimă. — Pravoslavia a slujit drept armă nimicitoare în mâna Grecilor, Muscalilor și Sârbilor împotriva neamului nostru. Tragedia mulțimilor aromâne și cușovlache (ca să ne restrângem la aceștia) colonizați de Turci în Bosnia-Herțegovina și sârbizate (cum arată savantul croat Dr. Pilar) ce suflet românesc poate lăsa imposibil, adormit de sforăeli patetice? Și la ce suntem îndrituiți să ne așteptăm dela dragostea creștină greco-sârbo-ruso-bulgară? Desprindem și aici un caz dintre atâtea altele asemănătoare și la fel de concludente: Conduita „fraților“ ortodocși Bulgari când cu „Congresul Uniunii Universale a înfrățirii popoarelor prin Biserică“, ținut la Sofia între 15—20 Sept. c. În raportul Sf. Sinod bulgăresc adecă decanul Facultății de Teologie din București, pâr. Ion Mihălcescu, nu-i menționat niciodată, deși a vorbit și Sf. Sa în repetate rânduri. Pe tot timpul congresului singur drapelul țării noastre a fost înlăturat dintre drapelurile arborate ale celorlalte țări participante. Preocuparea principală a Mitropolitului Sofiei a fost una și aceeași: nimicirea tratatelor, fie și cu prețul trădării Ortodoxiei în favorul Eterodoxiei, numai să se poată ajunge la îngenuncherea României, cum notează un informator al „Viitorului“—ui dereptmăritor din București.

Să fim apoi cruțați și cu povestea stărilor ideale din biserică autochefală română. Le cunoaștem, deși nu le vânturăm, decât cu silă și sinceră dorire de însănătoșare. O frântură de tablou, zugrăvită de prof. univ. și bunul ortodox d. S. Mehedinți în „Cuvântul“ din 20 Octombrie c.: „biserică română a crescut în timpul din urmă ca ierarhie (am ajuns să avem și un Patriarh),

Vraja Romei

Pelerinajul național la pragurile mormintelor apostolice — Românii pe urmele străbunilor, în cetatea eternă — Inseilări fugare la sfârșitul pelerinajului

de ALEXANDRU LUPEANU-MELIN

Din timpuri imemorabile celebra cetate a lui Romulus a avut o neînchipuită putere de vrajă asupra tuturor neamurilor pământului. În vechime Capitoliul, iar dela era creștină încoace mormântul vârhovnicului apostolilor, au fost punctele de atracție, cari au răscolit noroadele, în clocote ropotitoare de războiu sau în pioase pelerinaje blânde, să-și părăsească meleagurile părintești și să se reverse spre metropola dela Tibru, ca spre un miraj făgăduitor de toate bunătățile trupești și sufletești. Roma a fost totdeauna ca o covârșitoare vâlvătaie de lumină în noaptea veacurilor, spre care au alergat semințiile pământului ca fluturii verii spre un bec incandescent deasupra abizurilor întunecoase.

Vechea putere de vrajă a Romei mai dăinuiește încă și astăzi, grație puterilor divine pe care a depus-o Mântuitorul lumii în mâinile lui Petru și se intruchipează în bunul moșneag cu haina albă, nepretențioasă, căruia toată lumea, și prieteni și dușmani, și fii sufletești și hullitori, îi zic „Părinte“. Ajunge un singur semn, o singură chemare, ca semințiile pământului să se urnească din toate adâncurile și să plece spre Roma, cerșind binecuvântarea marelui Pescar. Lângă statula de bronz a lui Petru, sub cupola dumnezească a lui Michel Angelo, își dau întâlnire, în semnul păcii și al frăției creștinești, toate națiile culte, alături de cel mai proaspeți novliți al deșerturilor Asiei, ori alături de catehumenii pădurilor africane, mânați de acelaș mobil al eternității, semănat de Isus. „Anul Sfânt“ îi adună pe toți și le fortifică sufletele, închegând încă de-aici, de pe pământ, minunata împărăție a lui Dumnezeu.

Dela acest dumnezeesc ospăț de înfrățire duhovnicească, mai puțin motiv de-a lipsi am avut noi Românii. Fii de sânge ai Romei, cari, după crunte orbecări într'un trecut de obidă am regăsit în sfârșit și legăturile de credință cu măicuța care ne-a dat nume și

dar a scăzut în demnitate. Mai ales dela război încoace a scăzut vertiginos... Niciodată, de când există neamul românesc, viața clerului nostru, (nu numai a preoșilor de mir dar și a călugărilor) n'a fost mai haotică și mai aproape de terfelire...“

Nu mai continuăm. Reținem doar constatarea d. profesor Mehedinți: Biserica ortodoxă română de azi se află într-o cădere fără precedent. Și repetăm ruga: să fim lăsați în pace cu invitațiile de alergare în brațele unei asemenea maice, iar hullitorii Bisericii Romei, întru cât mai au ceva din bunul simț, să nu uite porunca acestui simț de bine. — Ca să încheiem cu atâta!

ființă, eram datori să fim prezenți la marea împărtașanie a harurilor dumnezeiești din Roma creștină. Am plecat și ne-am dus. Și Sf. Părinte, în cuvântarea pe care ne-a adresat-o la recepția din strălucita Sală Ducală, ne-a arătat cu duloșie locul de onoare pe care ni-l păstrează în inima sa, ca unora cari îi suntem de două ori fii, și ca „Romani“ și ca creștini catolici, din marea familie a bisericii universale.

Greu îi este condeiului, strâmt și nepuțințios la graiu, să înselleze, într'un măsurat articol de gazetă, înălțările sufletești de cari ne-am făcut părtași în acest sfânt pelerinaj, la sânul Părintelui și al Măicuței noastre scumpe, din grădinile de chiparoși și ogalipși ai Romei străbune! Fără să mai pomenim de sfintele emoții răscolitoare pe cari le-am simțit în Sanctuarul dela Padova, lângă osemintele Sfântului Antonie, ajutorul celor „năpătuși“, ori clipele de dumnezească reculegere din vârful de stâncă dela Assisi, lângă mormântul Sf. Francisc, deasupra Umbrei, în albăstrimea văzduhului, candid ca sufletul Patronului ei, ori jos, la Portiuncula, între trandafiri, — fără să mai pomenim de cutropitoare simțiri din fața Columnei lui Traian, unde este tăiat în marmoră veșnică certificatul de naștere al popoului nostru, ori mândria simțită printre chipurile de chesari, afișate acum în văzul lumii pe noua „Via del Impero“ tot străbuni cu nume și fapte răsunătoare, — condeiul stăruie numai la ziua de Marți, 3 Octombrie, când am avut fericirea să ascultăm graiul nostru în basilica Sf. Petru, pulsul de viață al celor peste 300 milioane de creștini, cari mărturisesc crezul Romei.

La altarul cel mai de frunte, unde slujește și Sf. Părinte, de astă dată este săbor mare de vlădici și preoți români. În fața altarului închinători dela Târnave, dela Mureș, Someș, Crișuri și Banat. E reprezentat și Bucureștii și Iașii. În laturea femellor, mândre costume cu altițe, cu operege și cu fote din munții Ardealului și Maramureș. Monumentala bazilică prinde culori nebănuite din înfloriturile și puișorii cămășilor românești. În cap de strană vestitul general Dănilă Pop, cu ochii în lacrimi de fericire.

Și glasul troparelor și al ectenilor noastre, alături de corul episcopiei orădane, umple răsunătoarele cupole, pe cari l-au împodobit cel mai mari maeștri ai lumii! Stan de piatră trebuie să fii, ca să nu-ți dai seama, că o asemenea slujbă, aici, în inima creștinismului universal, este un moment cum neamul nostru n'a putut înregistra multe în sbucimatal său trecut.

Ori, să mai fixăm un singur moment, în altă biserică, la „Madona del Pascolo“, unde doarme cu dorul Ardealului în suflet Vlădica Inochentie Micu, martirul crezului nostru național. Aici slujba dumnezească se cerne numai în lacrimi de duioșie. Coroana de laur proaspăt, adusă de pelerini, invelște un epitaf sfășietor. Garoafele roșii de toamnă cari învârstesc laurul, sunt ca tot atâția picuri de sânge, izvorîți dintr'o inimă zdrobită. Funda treicoloară, dragă sufletului românesc, și acordurile parastasului slujit de nepoșii recunoscători, îndulcesc vechea tragedie, care cu învățămintele ei, ne leagă și mai mult de Romamamă!

Să mai amintim, ca o ultimă culminare, sguduirile sufletești, pe carile-au simțit pelerinii români în cele patru bazilici patriarhale cari păstrează nenumărate vestigiile sfinte, din timpurile când apostolii Domnului au risipit întunerecul păgânesc și au creat noua lume a împăcării cu Ziditorul? Ar fi prea lung deocamdată și inutil.

Un pelerinaj la Roma creștină, la Roma sângelui și a rezorturilor noastre sufletești este un vis, spre care trebuie să râvnească orice inimă românească. Fericiți cei cari au putut să-l prefacă în realitate! Roma este pentru noi, totdeauna, o baie spirituală, care cu nimic în lume nu poate fi egalată!

De dragul sufletelor. Cui i-e drag Domnul, îi sunt dragi și sufletele, și face tot ce poate pentru luminarea, întărirea și mântuirea lor. Vizitații canonice, clădiri și sfințiri de biserici, misiuni sfinte: totul aci țintește. Din câte s'au făcut în biserică noastră mai în urmă sub acest respect reținem următoarele:

În zilele de 8—15 Sept. c. Preasf. *Alexandru al Maramureșului* a ținut vizitații canonice în nu mai puțin de 32 parohii, filii și cătune, predicând și de 3—4 ori la zi. Tot în acest răstimp a prezidat *pelerinajul dela biserică votivă din Șişești*, a consacrat biserică din *Copalnic*, și a sfințit cu mare solemnitate crucea jubilară din *Balamare*. După care, în 23—24, a urmat consacrarea bisericii din

Dumbrăvița, săvârșită tot de Preasfinția Sa cu tot fastul ceremonialului răsăritean, vezi bine.

Pe teritoriul aceleși eparhii de Nord s'au ținut apoi, tot în luna trecută, *misiuni* populare în două parohii fruntașe: *Someșodorheiu* și *Strâmtura*. Cele pomenite întâu le-a ținut pâr. *Patrichie Trușașiu*, în zilele de 7—10 Sept. c. iar cele menționate în locul al doilea Preacuv. Sa *P. Atanasie Maxim*, egumenul mănăstirii Bixad. Rezultatele obținute sunt dintre cele mai mângâietoare. La *Someșodorheiu* s'a mărturisit și cuminecat 520 de inși, iar la *Strâmtura* 931.

Ca o ploale binefăcătoare au fost și misiunile din *Cigul Sălajului*, unde vestitor al cuvântului a fost pâr. *Ioan Bal*, misionar al eparhiei orădane. La mărturisiri — multe la număr — au dat ajutor și aici, ca pretutindenea, și alți frați întru Domnul.

Tot pentru ziua durerii

În ultimul număr al „Unirii“, părintele I. Belu, tractând chestiunea ajutorării familiilor preoților în cazul morții acelor, militează în general pentru ideea „asigurării“ preoților, și în special prin banca „Prima Ardeleană“ din Cluj, la carea preoțimea tractului Alba-Iuliei (nu știu dacă în totalitatea ei sau nu?) a făcut deja asigurări. Toate bune și frumoase, ori care ar fi forma în care să încearcă a se veni în ajutorul familiilor de preoți, în ceasul durerii, numai să se facă odată ceva.

Chestiunea s'a mai discutat și înainte cu aproape 2 ani, și subsemnatul am sulevat atunci ideea înființării unui „Fond de ajutorare“, așa după cum îl au și frații ortodocși din eparhia Clujului, și care s'a dovedit de foarte bun.

Sinodul protopopesic de toamnă al Ludușului, ținut la 5 Oct. a. c. s'a ocupat din nou de această chestiune, prezentând 3 referate: unul privind înființarea „Fondului de ajutorare“, al 2-lea având structura unei „Reuniuni de înmormântare“, și al treilea pentru facerea de asigurări, în grupuri, la „Prima Ardeleană“.

Preoțimea, socotind ca mai avantajoasă,

s'a grupat pe lângă prima, adică pe lângă înființarea „Fondului de ajutorare“, și anume mai ales din motivele, că pe când asigurarea preoților (prin „Prima Ardeleană“) se face pentru cei sub 50 ani, fără vizită medicală, pentru cei dela 50—60 ani (ori în caz extrem până la 65 ani!) pe lângă vizită medicală, excludând cu totul pe cei trecuți de anii aceștia, pe atunci „Fondul“ ce vrem să înființăm nu eschide pe nici un frate preot, ori care ar fi vrâsta și starea lui sanitară; aceasta de altcun ne-o dictează și simțul de colegialitate și solidaritate. În felul acesta nu rămân excluși nici preoții bătrâni, cari, cred, că formează cam 2—3 % din 10. — Apoi cotele lunare, la „Fond“ încă sunt mai mici decât la asigurare, și anume: pe când la asigurare să plătește câte 165 Lei lunar, la fondul nostru numai *una sută* Lei, ceea ce la an dă o diferență, în minus, la noi, de 780 Lei.

Care ar fi cotele de plătit la Fond?

1. O taxă fundamentală de 200 Lei, ceea ce pentru 600 preoți (și suntem mai mulți dacă socotim și profesorii preoți etc.) ne-ar da un fond general de 120,000 Lei, din care s'ar putea anticipa primele ajutoare ce eventual ar trebui date până la încasarea cotizațiilor lunare, cari ar fi de câte 100 Lei; acestea însă plătiabile numai timp de 25 ani, ori până la moartea preotului, de cumva s'ar întâmpla mai curând.

Acum, dacă facem nișel calcul putem vedea, că încasându-se anual câte 1200 dela 600 membri, rezultă 720,000 Lei, iar în 4 ani: 2,880,000 Lei.

Dacă socotim că în medie mor 15 preoți anual, s'ar putea da următoarele ajutoare (aceste categorii de ajutorare s'au făcut pentru augmentarea și consolidarea Fondului):

Familiiilor celor ce mor în I-l an, de când sunt membri:

După 15 cazuri, câte 10,000 Lei =	150,000 Lei.
II. an „ 15 „ „ 20,000 „ =	300,000 „
III. „ „ 15 „ „ 30,000 „ =	400,000 „
VI. „ „ 15 „ „ 40,000 „ =	650,000 Lei.

Mai socotind spese de fondare și administrare în 4 ani

50,000

avem un total la Esite, de 1,550,000 Lei; față de Intratele de 2,880,000, rezultând un Fond disponibil de 1,330,000 Lei.

□ □ Foia „Unirii“ □ □

Un loc de închinare

de Pr. Teodor Groza

Mănăstirea *Strâmba* e una dintre celea mai vechi, mai norocoase și mai vestite mănăstiri.

Veche, pentru că este înființată cel mai târziu în jumătatea a doua a veacului XVII, de către *Ioan Muntean* de Fûzeș (numele vechiu al comunei *Strâmba*) care a fost ridicat la demnitatea de nobil de cătră *Fr. Rákoczi I. Norocoasă*, pentru că întemeietorul ei a înzestrat-o cu 92 jug. imobil (din cari 30 jug. sunt sesiune parohială, 21 pădure, iar restul de 41 jug. pământ cultivabil, fructifică fondurilor arhidiecezane, ca fond de instrucție); pentru că ea a scăpat de toate primejdiile și furtunile cari au dărâmat și aprins în veacul XVIII aproape toate mănăstirile din Ardeal. *Vestită*, pentru că aici a fost școală primară sau secundară dela întemeiere până la 1850, când școala s'a mutat dela câmp (Mănăstire) în comună. A fost cea mai vestită școală din nordul Ardealului. Absolvenții acestei școale mai făceau un curs de 40 zile la Blaj, și erau hironiși și trimiși în pastorație.

Ioan Muntean a făcut această fundație „pentru creșterea (educația) copiilor nefericitei

națiuni valahice“. Școalele, în general, au fost deschise și susținute de biserică. Și precum în Blaj așa și aici profesorii și dascălii au fost călugări. Asta fiindcă pe atunci noi Românil nu aveam un corp didactic mirean.

La *Strâmba*, după 1800, era un stareț, un preot și un dascăl sau un stareț și doi dascăli. Încețând școala a fost firesc să înceteze și viața călugărească. Și azi dacă s'ar înființa aici școală medie, respective s'ar redeschide vechea școală, educația sigur că n'ar face-o călugărilor.

Căci *Ioan Muntean* a dăruit aceasta avere în scop educativ, iar nu pentru susținere de călugări. Astfel, că *Preaven. Ordinariat Arhidiecezan* este în tradiție, în legalitate și în intenția fundatorului când întrebunțează venitele acestei fundațiuni pentru liceul din Blaj.

Despre această Mănăstire au scris mulți — dar nu mult. Astfel se ocupă de ea, sau în legătură cu ea: 1. Șematismul jubilar, pag. 77 și 283; 2. Dr. *Bunea*, Episcopul *P. P. Aron* și *D. Novacovici* pag. 342 și 460—464; 3. *Cipariu*, Acte și fragmente p. 119—121; *Carol Hodor*, *Doboka vármegye term. és pölgári esmerítettése* pag. 562 (Anul 1837); 5. *Iosif Kádár*, *Szolnok-Doboka vármegye Monográfiája*, litera F.; 6. *Cav. I. Pușcariu*, *Dab privitoare la familiile nobile românești*, pag. 83. 7. A mai scris ceva despre ea și d. *Z. Păclișanu* și subscrisul.

Și sunt încă multe acte oficiale în arhiva arhidiecezel, așa: actele administrative și

inventarele, cari toate se îngrijesc, ca să nu piară din istorie numele fostei Mănăstiri. Sunt apoi mai presus de toate celea 92 jug. (cu două destinații) cari vor aminti oamenilor și veacurilor că un jobag din veacul al 17-lea, după ce a ajuns și el la pământ, și-a ținut de sfântă datorință să jertfească, să dăruiască o întreagă moșie pentru „creșterea fiilor nefericitei națiuni valahice“. Și acest *I. Muntean* n'a avut școală, n'a avut educație, care să-l lumineze pentru alegerea unui ideal atât de creștinesc și românesc. A avut însă sufletul și inima de aur — talanți primiți dela Dumnezeu, — pentru soarta și viitorul neamului său.

De unde apare adevărul, că nu numai exilarea scurtă la această Mănăstire a lui *Geronte Cotoreă* a mântuit pentru posteritate numele și faima acestei mănăstiri.

Ruga și peregrinajul ce se obișnuiește la această Mănăstire de Adormirea Maicei Sfinte nu e din vremuri necunoscute.

Pe vremea când era școale și călugări nu erau peregrinări. Prima rugă s'a făcut la la 1888 Sept. 27—28, când fie-tertații *Ioan Hațeganu* (protopopul *Dârjei*) și *Ioan Sándor* (primcurator din *Gârbon*), au adus în procesiune la biserică Mănăstirii *Icoana Preacuratei*, care formează ținta și obiectul de adorație al peregrinilor ce vin aci.

Istoria acestei icoane este următoarea:

În anul al V-lea s'ar putea da ca ajutor suma de 45,000 Lei, ceea ce ar însemna anual 675,000 Lei. Dacă acest ajutor de câte 45,000 Lei s'ar menținea încă câțiva ani, s'ar realiza așa un capital care asigură fie urcarea ajutorului la câte 50,000 Lei, fie la plățirea ajutorului de 45,000 Lei și în cazuri de mortalitate mai mare, fie la împărțirea de ajutoare mai mici familiilor de preoți în caz de pagube mari suferite, ori de boale împreunate cu operații. — Dar, „Fondul“, care ar fi al clerului, ar putea crește și prin faptul că, depunându-se eventual o parte din bani la Cassa de Economii a poștelor. — cum ni-s'a recomandat de autoritatea superioară a bisericii să facem cu numerarul bisericilor, — am lua 4½ după depuneri.

Ca acest Fond, ce contemplăm, să poată lua ființă și să prospereze, e necesar ca înscrierea de membri să fie obligatorie pentru toți preoții arhidiecezani. — Ce vor face în acest caz aceia cari au făcut deja asigurări? Pot rămânea asigurați și pe mai departe, — căci și 2 ajutoare primite la timpul său nu vor strica, — iar dacă plățirea în 2 locuri le-ar părea prea anevoioasă, ar putea abandona asigurarea, căci pentru cele câteva luni plătite la asigurare vor fi răsplățiți într'un an ori 1½ an, prin cota mai mică ce se plătește la Fond.

Protopopatul Ludoșului a trimis fiecărui tract câte un aviz despre ideea înființării „Fondului de ajutorare“.

De altcum lucrurile de amănunt se vor discuta cu ocazia înființării „Fondului“ (dacă ideea aceasta va fi sprijinită după cum merită) când se vor vota și statutele lui.

Lucrul de căpetenie e, ca să discutăm cât mai puțin, și ce vrem să înfăptuim mai curând.

Prot. Enea Pop Bota

Constituire agristă, și încă ceva.

Loviturile la cari suntem tot mereu expuși, și primejdii ce ne pândesc din toate părțile, contribuie și ele în măsură tot mai mare la strângerea rândurilor bunilor noștri credincioși și organizarea lor în mănunchiuri hotă-

rîte să-și practice credința și apere legea pe față, fără umbră de șovăială. Dumbrăveni pâr. Simu-Senior și Junior se înștră cu cliste în falanga comunităților noastre religioase cari înțeleg glasul vremii, și-i dau ascultare cu dragă inimă.

Dovada înțelegerii și a marinității de care sunt în stare, au făcut-o în 15 Octomvrie c., când s'au întrunit pentru a răspunde chemării de a se înrola sub steagul agrist. Cuvintele lămuritoare ale pâr. profesor Gh. Simu-Junior despre rosturile Agrului au fost ascultate de toți cei de față, — doamne și domni, — cu cea mai încordată atenție, pentru ca să se treacă apoi la constituire în organism viu, cu toate formele legale. *Comitetul* ales cu acest prilej e următorul: Președinte: d. dir. de liceu Nicolae Negruțiu; vicepreședinte: d. Onoriu Mărculețiu, șeful poliției; membri în comitet: Dnele Maria Harșia și Teodosia Simu, prof.; și dd. E Garda, N. Popu, profesori; Dr. Sept. Costea, medic veterinar, și Dr. Alexandra Vamoșiu, avocat.

Propunerea d. dir. Negruțiu, făcută tot atunci, de a contribui la înzestrarea bisericii parohiale cu un *iconostas* vrednic de parohia și parohienii din Dumbrăveni, a fost primită cu însuflețire. S'au și oferit numai decât o seamă de *danii* marinitoase. *Câte 2000 Lei:* Nic. Negruțiu, Elena Șoldea, Dr. Vasile Hopârtean, Dr. Alex. Vamoșiu; *1500 Lei:* Nic. Popu; *câte 1000 Lei:* Eug. Muntean, Dr. Sept. Costea, Otilia Dr. Holom, Gh. Simu-Junior; *câte 500 Lei:* Onoriu Mărculețiu, Dr. Laur. Urzică, Vasile Magda, cohorta „T. Cipariu“, Leonte Oprișiu, Dumitru Scurtu, Nicolae Petri, Eugen Garda; *200 Lei:* Nic. Munteanu. Societatea S. Maria a Femeilor Române greco-catolice a dăruit *9000 Lei:* Așa că total în acea zi s'au oferit *26.700 Lei.* Și vor mai veni, sigur, și alte *danii.* — Laudă bunilor noștri credincioși din Dumbrăveni, a căror gest poate sluji de pildă în toată vremea!

Concordat cu Sovietele? Se cunosc raporturile de ireductibilă luptă dintre Roma și Rusia sovietelor. Pornit la rasbol de exterminare a religiei, bolșevismul a fost și este

combătut cu ultima energie de Scaunul sf. Petru, singurul dușman extern remarcabil de altfel. El bine, se pare că stăm la o mare întorsătură istorică. Cel puțin așa scrie, într'un articol senzațional, corespondentul din Roma al ziarului „Pesti Napló“ (8 Oct. c.), cuprinsul căruia îl face cunoscut lumii românești distinsul nostru colaborator, d. Ion Ceparu, în „Adevărul“ din 13 l. c. în termenii următorii:

„Sub presiunea evenimentelor din Extremul Orient, Sovietele, pentru a-și asigura frontul european, sunt gata să aducă orice sacrificii: să renunțe chiar și la propaganda ateistă oficială prin școli, presă, radio, etc. și, după modelul atâtor state burgheze, să încheie concordat cu Sfântul Scaun. — Vaticanul, firește nu pune nici o piedecă în calea acestei acțiuni. El a declarat de nenumărate ori că acceptă orice formă de guvernământ (monarhic: absolut sau constituțional; republican: aristocrat sau democratic etc.), cu condiția de a se garanta libertatea cultului catolic.

Incheind Sovietele acest concordat, garantează nu numai libertatea, ci și expansiunea cultului catolic în Rusia. De altă expansiune nici nu poate să fie vorba. Pravoslavia muscălească e inexistentă, iar mahomedanii de acolo, se știe, au cerut și ei protecția Papei, calificatul fiind desființat... Acel corespondent mai pretinde că 1500 de preoți misionari catolici stau gata să intre în Rusia și să înceapă opera de recreștinare a populației, Capul acestei acțiuni ar fi episcopul *Michel d'Herbigny*, cunoscut în tot Orientul, fiind președintele comisiei pentru Rusia din Vatican. El a făcut mai multe călătorii nu numai în țările din Orientul apropiat, ci și în Rusia. Se spune că el ar fi hirotonisit chiar câțiva episcopi pentru împărăția sovietelor... În centrele de pelerinaj se fac nu numai rugăciuni, ci și colecte însemnate pentru scopurile acestei comisii. — Cu deosebire active sunt călugărițele carmelite. Recordul îl ține mănăstirea Sfintei Tereza din Lisieux, unde are o candelă blagoslovită de Papa și unde se citesc rugăciuni speciale pentru convertirea rușilor.

Această convertire, toți sunt de acord-

În anul 1579 Ștefan Báthori a trimis 12 lezuși din Polonia în Transilvania principelui Cristofor Báthori spre lășirea religiei greco și rom. catolice. Iezușii fură așezați în Cluj, în claustrul Surorilor Serafice, care era nelocuit și vast. În anul 1580 fu zugrăvit acest chip al sfintei Vergure Maria de lezușii sus numiți și transportat în capela edificată în pădurea dela Nicula pentru lășirea religiei gr.-cat. În 1654 preoții ordinului franciscan din Cluj au schimbat chipul Sfintei cu altul, și acesta l-au dus în biserica franciscană din Dej, spre împedcarea lășirii calvinismului. În 1887 Ioan Sándor, proprietar și curator primar din Ciachigărbău, pe lângă mult sacrificiu, isbutește a-l dobândi dela plebania franciscanilor din Dej. Chipul decorat de grațioasa Doamnă Fizes, născută Virág, pe lângă ceremonie bisericească s'a transportat din Ciachigărbou în capela din pădurea Strâmbel, care zace între hotarele Poptelec și Fizeșiu, în anul 1888 Sept. st. n. în prima zi de sf. Maria Mare, unde a celebrat sfânta liturghie pâr. I. Hașleganul, protopopul tractului, cu mai mulți preoți în prezența unei frumoase adunări de creștini. Ciachigărbou, la 27 Sept. 1888, Ioan Sándor, m. p. curator-primar. — De atunci se face rugă la Mănăstire, cum se face și în alte centre mai însemnate.

În trecutul neamului nostru, pe vremea Iobăgiei, înainte de 1848, pe sate nu a fost pastorație propriu zisă, nici cult marian, nici

euharistic, nici misionarism. La noi toate acestea sunt mișcări noi și de acum urmează să crească, să înflorească și rodească. Călugării și preoții din acelea vremuri — înțeleg pe cei de pe sate și majoritatea — știau scrisul, cetitul, rugăciunile și tipicul. Și atâta tot.

Ca să se știe ce era pe vremea aceea las să urmeze epistola ultimului preot ce a învățat la mănăstirea Strâmba.

„Dat Chichișa la 20 IX 910.

„On. Die, La epistola adresată mie cu dta de 10 Sept. a. c. vin a-ți răspunde următoarele. Cetind epistola D-tale m'am bucurat foarte, căci chiar și eu aveam de cuget a descoperi cu privire la mănăstirea Strâmbel celea văzute și auzite, dar până acum nu am avut cui, căci în cauza asta nime nu s'a interesat. Domnișoara care a dăruit locul, care este pe lângă mănăstire, trebuie că a fost de român și astfel fiind ea român a lăsat-o pentru scop românesc. Astfel pe lângă loc, a testat și o gulă (ciurdă) de vite, care a trecut dela preot la preot până la Popoviciu, aproape de 1848, care și eu le-am văzut; erau tauri, vaci, junci și viței; apoi în 1848 s'au prăpădit vitele. Anul testării nu-l știm, dar și acela se poate găsi.

„Când s'a zidit biserica, din nou atunci au cumpărat clopotul cel mic pe care e scris și anul (1679). Antimisul depe altar l-am cercat și eu, dar fiind scris cu litere rusești nu l-am înțeles. Trebuie cercat sub fața mesii, a pris-

toului, căci acolo se vor găsi moaștele sfinți, lor, precum și de care episcop s'a sfințit biserica; poate mai sunt și alte documente.

„Călugărul cel dintâi nu-l știm, dar despre Coroian am auzit că a fost și protopop la mănăstire, iar pe fiul său Anton Coroian l-a făcut teolog de Viena și protopop actual în tractul Miluanului comuna Așchileu. Despre Anghel știu, că se vorbea că l-ar fi omorât gluerile său sub fereastra altarului dormind, unde se culca într'un stihariu bisericesc alb, care și eu l-am văzut încărcat de sânge în altar, cam la anul 1837—8 când studiam și eu la mănăstire. Câți studenți au învățat la mănăstire nu se știe cu acurâteață, căci nu era școală regulată; căci numai în zilele de iarnă se adunau studenții din jur, cari își purta merrindea de acasă. La mănăstire nu erau căsi decât școala, biserica, casa călugărului și a lor doi jeleri. Depe Chioar și depe Sălaj veneau feciori să învețe cantul bisericesc tot și plătea 8 zloți răi și un font de lumină de său, pentru cele opt glasuri. Apoi se mai învăța a ceti și scrie, dar numai românește, abecedar, orologiul, psaltirea, oftalul și religia, mai învăța a ceti ceasurile, psalmii de seara și dimineața. În postul crăciunului învățau pavecernița cea mică, iar pe postul mare pavecernița cea mare și a ceti catismele. Studenții din depărtare veneau și iară mergeau căci li-se găta mănecarea. Acestea se învățau și sub Vlăduș și înainte de el, cu asta învățatură episcopul

ar însemna o dată epocală în viața acestui popor și a întregului Orient creștin". (I. Ceparu)*

Știri mărunte

Pe calea înfăptuirii. Fondul de asigurare și ajutor momentan al preoților arhidiecezani e pe cale de a fi înfăptuit. Vestim despre aceasta pe toți aceia din cetitorii noștri, cari urmăresc cu atenție această chestie, și îndeosebi pe cei interesați în primul rând: membrii Venerabilului cler arhidiecezan. Proiectul de statute, însoțit de un referat justificativ, e deja sub tipar, și în zilele apropiate se va trimite și oficiilor protopopești, pentruca sinoadele de toamnă să-și poată face observările asupra lor. — Astfel, fondul acesta atât de folositor și mult așteptat, avem toată siguranța că pe 1 Ianuarie 1934 va fi fapt împlinit.

Arhiepiscop ortodox convertit. „Schönere Zukunft“ din 8 Octomvrie c. aduce știrea că trimisul Comisiunii Pontificale pentru Rusia, p. arhiepiscop unit Bucys, a primit în Peekskill (New-York) la sf. unire pe arhiepiscopul rus ortodox Vladimir Alexandroff. Trimiterea Preasf. Bucys în America de Nord, de altminteri, a fost în legătură cu rugămintea mai multor preoți ruși ortodocși de a fi primiți în sânul bisericii catolice. Așa că trecerea arhiepiscopului Alexandroff se vede a fi numai începutul unui curent mai puternic de revenire la casa părintelui obștesc dela Roma vârhohnicului Petru cum e cazul arhiepiscopului jacobit convertit Mar Ivanios, și a celor ce i-au urmat și continuă a-i urma pilda. — Ajute ceriul!

Hărnicele sărbătorită. Neobositul director al „Presei Bune“ din Iași, p. Dr. Anton Gabor, a împlinit un sfert de veac de slujbă la altarul Domnului și în via celui Prealalt. Momentul acesta, pe care p. Dr. Gabor ar fi vrut

*) Păcat numai, că atât „Osservatore Romano“, cât și gazetele sovietice dau cea mai categorică desmițare acestor vești senzaționale, cari au cutierat presa apuseană. Și cari în consecință, nu pot fi decât poate baloane de încercare lansate de bolșevici, spre a sonda adâncul repulsiunii cu care îi tratează opinia publică a lumii civilizate. N. Red.

Bob îl făcea pe tinărul care știa popă. Moșul meu s'a făcut popă cu învățătura dela Strâmba astfel și fiul său Andrei Filimon care avea și patru norme din Zălau și era și notar înainte de 1848. Despre Vasile Pula din Sângeorz, Teodor Marincași din Bogdana, Ioan Poruș din Almașiu mare toți au învățat la Mănăstire, care is morși, numai un preot știu care trăiește în Chrâstolțel. Despre Mihail Gregore știu că a fost în Blaj, canonic și mie profesor de teologia morală în 1863—64 și cel mai bun patron al meu — fie ertat. Până la 1848 numai s'a ținut școală, iar dela 48 încoco nu s'a mai ținut școală. Până la 1848 clegia se împărția în 3 părți, 2 erau ale preotului iar 1/3 a dascălului. După 1848 a mai fost un călugăr cu numele Dragsin, care nu a șezut numai 3 ani. Locul mănăstirii a fost dat în arândă după 1850.

... Celea auzite de moșul meu le-am cercetat și le-am aflat adevărate. Atâta mai am a spune, că pe atunci nu eram așa ungurizați dar eram huliți cu cuvântul:

„Ez Horea nemzedék; noi nu negam și spuneam sincer că da, suntem români, nu ca azi că cel mai mulți, onoare excepțiunii, stau să se numească unguri. Un sfat din urmă dau tinerilor români: Trăiți ca români și pentru nașla română, ca aceea să prospereze și înaintez.

să-l treacă sub tăcere, a fost reliefat și pomenit cu laudă, de alții. Căroră ne alăturăm și noi cu tot sufletul, dorind sărbătoritului încă mulți ani de rodnică muncă. Apostolia săvârșită până acum de acest activ și nepretențios discipol al Părinților Jezuși din Innsbruck e o indicație că drumul apucat de Sf. Sa va avea continuare în crescendo. »Lumina Creștinului«, »Sentinela Catolică« (acum: »Dacia Creștină«), Institutul »Presa Bună« și mulțimea ei de tipărituri sunt cheazășie și pentru viitor. — Quod Deus faxit!

Locale. Joia viitoare, de praznicul sf. mucenic Dumitru, va predica în catedrală p. Dr. Nicolae Lupu, profesor la Academia Teologică, iar Duminica ce-i urmează, a săptămânii VII după Înălțarea Sf. Cruci, va predica p. Dr. Ioan Cristea, secretar mitropolitan.

— La fel cu toate școalele din țară, Lunia trecută au sărbătorit și școale noastre, aniversarea nașterii Majestății Sale Regele Carol II. Tot atunci s'a ținut și în catedrală un Tedeum solemn, slujit de p. Dr. Ambrosiu Chețianu, vicarul mitropolitan, în sobor de preoți.

Vreau concordat. Nu habotnicii ortodoxiei române, firește. Ci conducătorii și membrii Partidului Poporului din Cehoslovacia. Aceștia își trag pe seamă ce ar însemna un concordat în toată regula cu Sf. Scaun, și de aceea îl pretind și pentru țara lor. Nu de mult au și ținut o adunare poporală în Maria Ratschitz, cerând să se revizuiască Modus vivendi de până acum, și să se încheie un concordat în lege, asta reclamându-o interesele și demnitatea unui stat național, cum e al lor. — Și care trebuie să-și înțeleagă și promoveze interesele.

Atentorii dela San Pietro au fost prinși. Am relatat și noi la vremea sa faptul că, în 25 Iunie c., indivizi necunoscuți, au săvârșit un atentat cu bombe în basilica Sf. Petru din Roma, rănind grav patru credincioși. »Radio-Central« aduce acum știrea că făptuitorii acestei detestabile crime au fost descoperiți și deținuți de poliția italiană. Ei sunt trei emisari antifasciști, însărcinați de centrala antifascistă din Paris să comită acte de teroare în Italia. — Cei trei arestați au făcut mărturisiri complete.

† **Dr. Ioan Ferentz.** S'a stins la Butea, (eparhia Iașilor), ca paroh, jelit de credincioșii săi, și regretat de toți câți au știut ce valoare reprezintă răposatul. Harnic, conștiințios și de-o

răvnă și putere de muncă rară, a lăsat urme durabile după sine. Intre altele: trei biserici și o casă parohială de o mândreță deosebită. Intre timp elevul celebrului profesor de istorie, P. Michael S. J., dela univ. din Innsbruck, s'a distins și ca un bine echipat cercetător și redutabil polemist pe tărâmul istoric, plăcerea lui cea mare, dela care însă l-au abătut mult multiplele sale preocupări pastorale. Cetitorii noștri, și îndeosebi ai »Culturii Creștine« își aduc, sigur, cu toții aminte de dânsul. — Odihnească în pace!

† **Leontina Ciura n. Lucaciu** a trecut la cele veșnice în 10 Octomvrie c., în anul 48 al vieții și 30 al căsătoriei. În răposata în Domnul, care nu odată a cinstit coloanele acestei foi cu scrisul său îngrijit, p. Alex. Ciura, multă vreme reazim și podoabă a »Unirii«, își deplânge tovarășa de viață. — Simțitele noastre condolențe soțului îndoliat, iar adurmiterii facă-și Domnul parte cu dreptii!

Telefonul „Unirii“

D. București. Știm și noi cece știe toată lumea: d. Nae Ionescu nu suferă de seceta teoriilor. Le scutură din mână pe toate potecile. Și pentru toate cazurile și întâmplările vieții. Sunt și bune printre ele. Multe: apă destilată, fără miros și fără gust. Unele iarăși, îndrăznețe. Da, ca merele de pe pomul care produce mult. Ultima din ele, care s-a descolit fără rușine pe întâia coloană a »Cuvântului« din 19 Oct. c., este fără doar și poate mai mult decât »cinism« și »imoralitate« — cum credea autorul însuși că va fi decretată de cei cu mai puțin duh filozofic decât are dânsul — este o »apologie a imoralității«, cum o califică »Universul«, o palmuire cinică a bunului simț comun, pe care noi, nefilosofii, încă nu l-am pierdut. — Probabil vom reveni.

I. Sibiu. Nu s'ar putea spune că ortodoxia ardeleană nu înțelege marile probleme bisericesti și naționale ale ccașului de față. Dovadă »Congresul mitropolitan« ținut zilele acestea în simpatia fortăreață hitleristo-autocheală de pe tărâmurii Cîbinului. Ce credeți că a făcut? A bătut apă 'n piuă, cu înutilă vorbărie despre stările religioase înfloritoare din pravoslavnica mitropolie? Așa! A avut probleme mai mari, mai epocale de desbătut: a) înființarea unei episcopii ortodoxe în Maramureș și b) Concordatul, din care se revarsă mereu peste țară și peste ortodoxie rele fără număr și fără leac. — Trebuie să recunoașteți și Dv. că înaltul congres a pus punctul pe i: a găsit cele două izvoare otrăvite ale necazurilor țării. Cel mai elementar simț patriotic comandă, apoi, concluzia firească din aceste constatări: guvernul de azi și cele de mâine trebuie să vindece aceste rele și nevoi numaidecât. Altfel ne prăpădim. — Așa a spus, în aplauzele entuziaste ale congresului, marele credincios și preacucerinic raportor G. Bogdan Duică, apologet al ortodoxiei și autor al faimosului articol: »Umbă dracu prin Sibiu!«

AVIZ

Am de vânzare opera *Goldgrube*, adică o Concordanță a Sfinților Părinți, în nemțește, cu litere gotice, în 2 tomuri broșate. Cartea e completă. Cine reflectează la ea să facă ofertă scrisului.

Roșia de Secaș, p. Blaj.

Pr. Ioan Doac

„Poftindu-ți tot binele român. Ioan Andrei, prin. Varga inv. rom. gr.-cat.“

Și acum: ce-l de făcut pentru viitor?

*

Preavenerata superioritate nu mai are nici un interes, ca să edifice sau să repare aici. Din venitul alor 41 jug. nu poate susține școală aici și de altă parte nevoile școalelor din Blaj sunt destul de mari.

Mănăstirea are un fond de preste 16000 Lei, adunat în ultimii 10 ani. Cu suma aceasta s'ar fi putut repara și pune în ordine superedificatele și alte lipsuri ale mănăstirii. Banii însă nu s'au aflat în administrația mea.

„Pustiul nu la loc deja în aceeași zi cu depărtarea închinătorilor“, cum s'a afirmat de cineva. Parohia Strâmba are 240 fumuri, din cari 40 sunt la câmp în apropierea mănăstirii. Pentru acestea servesc la Mănăstire în 10 Dumineci sau sărbători, iar restul în biserică din parohie, după proporția numerică dintre credincioși. De unde rezultă și aceea, că mănăstirea nu e „complet“ părăsită.

Am spus toate acestea de dragul adevărului și pentru orientarea în cauză a celor ce se interesează de acest loc de închinare.

TURNATORIE DE CLOPOTE

FRITZ KAUNTZ

foșt

SCHIEB & KAUNTZ

Sibiu — Str. Morilor 2

Livrează clopote de biserică pe garanție de ani îndelungați, turnate din material de prima calitate ca înainte de războiu, executate în mod artistic. Experiență îndelungată, de ani de zile, asigură o muncă ireproșabilă și un sunet armonios.

Cereți oferte speciale!

Pe scrisori rog a se indica adresa precisă